

“Budur Azərbaycan! Budur Azərbaycan xalqı!”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı:

“Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdilər, nə qədər əziyyət çəkdilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkiyənin “Anadolu” agentliyinə müsahibə verib. Müsahibə sentyabrın 27-də agentliyin saytında yayımlanıb. AZƏRTAC müsahibənin tam mətnini təqdim edir.

- Hörmətli Prezident, “Anadolu” agentliyinə müsahibə vermək barədə təklifimizi qəbul etdiyiniz üçün Sizə çox təşəkkür edirik. Önemli bir tarixdəyik - Azərbaycan Zəfərinin, 30 ilə yaxın işğal altında olan torpaqların azad edilməsinə başlandığı 27 sentyabr tarixinin birinci ildönümündəyik. O günə qayıtsaq, o günün şərtlərini zəhnimizdə yeniləsək, Azərbaycan nə üçün əks-hücumə keçdi?

- Bilirsiniz, son müddət ərzində Ermənistanın bizə qarşı təxribatları müntəzəm xarakter almışdı. Həm bizə qarşı yönəlmiş açıqlamalar, eyni zamanda, addımlar onu göstərirdi ki,

Ermənistan yeni müharibəyə hazırlaşır. Mən bunun səbəblərini bu günə qədər də anlaya bilmirəm. Çünki 30 il ərzində digər dövlətin torpaqlarını işğal altında saxlayan bir dövlət yeni savaşa çıxmaq fikrində olursa, bu, çox ciddi araşdırılmalıdır ki, bunun səbəbi nədir. Sözümlün təsdiqi olan addımlar da göz qabağındadır. Çünki iyul ayında Ermənistan Azərbaycan-Ermənistan sərhədində hərbi təxribat törətmişdir və bu təxribat nəticəsində 13 mülki şəxs və hərbiçi həlak olmuşdur. Azərbaycan o zaman düşməne layiqli cavab verdi. Ancaq biz dövlət sərhədini keçmədik. Yəni, sadəcə olaraq, onları girdikləri Azərbaycan ərazisindən çıxardıq və bir neçə gün davam edən toqquşma sona çatdı. Ondan sonra avqust ayında bir təxribat qrupu göndərildi, təmas xəttini keçdilər və orada bizim hərbiçilərimiz onları tərk-silah etdilər. Bir il bundan əvvəl Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Baş Assambleyasının sessiyasında çıxış edərkən mən demişdim ki, Ermənistan yeni savaşa hazırlaşır.

Ardı 2-ci səh.

Əvvəlki 1-ci səh.

Üç gün sonra artıq yenidən bizim mövqələrimiz və yaşayış məntəqələrimiz artilleriya atəşinə tutulmuşdu, yenə də şahidlər verdik və mənim əmrimlə genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatına başladıq və bildiyiniz kimi, bu əməliyyat böyük Zəfərlə nəticələndi.

Bir il əvvələ qayıdarkən, əlbəttə, bütün bu prosesləri, bütün bu hadisələri daha da dəqiq təhlil etmək imkanımız olur və görünür ki, Ermənistan rəhbərliyi, hakimiyyətə yeni gəlmiş rəhbərlik hansısa hərbi uğurla da öyünmək istəyirdi, hansısa hərbi uğur əldə etmək istəyirdi. Ancaq hesablamaları çox səhv apardılar, çox böyük xəta törətdilər və bunun nəticəsində acı məğlubiyyətə uğradılar.

- **Conab Prezident, bu savaşın qarşısını almaq olmazdı-mı? Çox uzun müddət fəaliyyət göstərən Minsk qrupu həmsədrlərinin görüşləri vardı. Minsk qrupunun həmsədrləri və ya başqa amillər bu savaşın qarşısını ala bildirdilərimi? Əslində, qarşısını necə almalı idilər?**

- Təbii, qarşısını ala bilərdilər. Mən bu məsələ ilə bağlı dəfələrlə öz fikirlərimi bildirmişdim. Əgər Minsk qrupu Ermənistana vaxtında ciddi təzyiç göstərsəydi, təbii ki, Ermənistan məcbur olub işğal edilmiş torpaqlardan çıxacaqdı və belə olan halda müharibəyə ehtiyac qalmazdı. Ancaq onlar bu təzyiçi etmədilər. Baxmayaraq ki, Minsk qrupuna həmsədrlik edən üç dövlət Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvüdür. Yeni onlar dünya miqyasında ən güclü ölkələr sayılır. Məgər, onların siyasi çəkisi, siyasi imkanları olmayıb ki, Ermənistana bu ciddi məsələləri göndərsinlər? Sadəcə olaraq, nə herb, nə sülh siyasətinə üstünlük verirdilər.

Digər tərəfdən, mən Minsk qrupunun həmsədrlərinə və digər böyük dövlətlərə dəfələrlə müraciət etdim ki, Ermənistana sanksiyalar tətbiq edilməlidir. Bu da savaşın qarşısını ala bilərdi. Çünki bu sanksiyalar Ermənistan üçün böyük çətinliklər yaşadacaqdı və onlar məcbur olub bizim torpağımızdan çıxacaqdılar. Yeni biz bütün imkanlardan istifadə etdik ki, bunu sülh yolu ilə çözək, müharibə olmasın, qan tökülməsin. Ancaq bununla bərabər, mən deyirdim ki, biz bu vəziyyətə barışmayaçağıq. Neyin bahasına olursa-olsun öz torpağımızı azad edəcəyik və sadəcə olaraq, şans verirdik.

Bilirsiniz, Ermənistanın 2018-ci ildə hakimiyyətə gəlməsi yeni rəhbərliyi bu danışıqlar, yeni, müzakirə prosesinə də çox böyük zərbə vurdu. Çünki onların yersiz və çox məsuliyyətsiz açıqlamaları faktiki olaraq müzakirə prosesini iflic etdi, yeni, danışıqlar iflic vəziyyətinə düşmüşdü. Belə olan halda, Minsk qrupu daha müsbət, daha da cəsarətli addımlar atmalı idi. Onlar isə sadəcə olaraq, müşahidə edirdilər, sadəcə olaraq, buna müşahidəçi kimi yanaşdılar. Ona görə, ikinci Qarabağ müharibəsinin başlanmasında, əlbəttə ki, ən böyük məsuliyyət Ermənistanın üzərinə düşür, eyni zamanda, Ermənistanı vaxtında dayandırmayan böyük dövlətlərin üzərinə düşür.

- **Həmsədrlərin ölkələri uzun müddət status-kvonu davam etdirmək strategiyasını yürütdü. Ancaq Zafərdən sonra Minsk qrupunun, həmsədrlərin yenidən prosese daxil olması, vasitəçilik diplomatiyası yürütməsi gündəmdədir, belə tələblər var. Bununla əlaqədar nə düşünüürsünüz? Bu, gələcəkdə bir həll yolu ola bilirmi, bunun bir faydası olacaqmı?**

- Bilirsiniz, Minsk qrupuna sədrlik edən ölkələr, onların prezidentləri işğal dövründə bir neçə dəfə çox müsbət açıqlamalar verdilər, təqribən 7-8 il bundan öncə. Onlardan biri də o idi və açıq bəyan edilmişdi ki, status-kvo qəbulədimizdir və dəyişdirilməlidir. Biz də bunu çox müsbət qəbul etdik. Şəxsən mən bu məsələ ilə bağlı dəfələrlə öz fikirlərimi bildirmişdim və demişdim ki, bu, uzun illər ərzində gözənilən bir açıqlamadır. Status-kvonun dəyişdirilməsi nə deməkdir - işğala son qoyulması. Ancaq bu açıqlamalardan sonra onlar praktiki addımlara keçmədilər. Ondan da əlavə, bir müddət sonra onlar bu ifadədən də geri çəkildilər və həmsədrlər tərəfindən yeni bir ifadə ortalığa atıldı - status-kvo dayanıqlı deyil. Yeni bunların arasında çox böyük fərq var. Biri var ki, qəbulədimizdir, bir də var ki, dayanıqlı deyil. Mən o zaman da onları tənqid etmişdim və demişdim ki, bu mövqə dəyişikliyi Ermənistanın işğalçıliq siyasətinin dəyiirmanına su tökülür. Ancaq təəssüf ki, ondan sonrakı dövr də onu göstərdi ki, Minsk qrupu, sadəcə olaraq, bu məsələni həll etmək fikrində deyildi. Biz 44 günlük müharibə zamanı bunu bir daha gördük. Çünki Birləşmiş Millətlər Təşkilatında bizə qarşı məsələni qaldıran Minsk qrupuna həmsədrlik edən bezi ölkələr idi. Müharibə gedir, biz öz torpağımızda beynəlxalq hüququ bərpa edirik, ədalət savaşına çıxmışıq. Ancaq Birləşmiş Mil-

“Budur Azərbaycan! Budur Azərbaycan xalqı!”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdlilər, nə qədər əziyyət çəkdlilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

mu? Ötən bir il ərzində kifayət qədər həyata keçirildimi? Həmin maddələrdən nələr əskikdir?

- Bütövlükdə məmnunam. Çünki

orada olan əsas məsələlər öz həllini tapdı. Bildiyiniz kimi, Ermənistan bu Bəyanata imza atmaqda öz üzərinə öhdəliklər götürmüşdür və bu öhdəlikləri məcbur olub yerinə yetirdi. Bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi müharibədən dərhal sonra baş vermmişdi. Yeni, o zaman işğal altında olan bölgələrdən erməni qüvvələrinin çıxarılması orada açıq-aydın göstərilirdi və müharibə bitəndən sonra 20 gün ərzində Aqdam, Kalbəcər və Laçın rayonları bizə qayıtdı. O zaman Ermənistan bu məsələyə çox məsuliyyəti yənəşirdi. Nə üçün? Çünki qorxu içində idi. Çünki bilirdi ki, əgər 10 noyabr tarixində bu Bəyanata imza atmasaydı, onların durumu daha pis ola bilərdi. Yeni bizi dayandıracaq bir qüvvə yox idi və savaşı dönməndə dəfələrlə mən Azərbaycan xalqına müraciət edə-rək deyirdim ki, Ermənistan bizə tarix versin, təqvim versin nə zaman bizim torpaqlarımızdan çıxır, biz dərhal müharibəni dayandıрмаğa hazırıq.

Bu tarix bizə noyabrın 9-da verildi, Ermənistan faktiki olaraq kapitulyasiya, yeni, təslim aktını imzaladı və noyabrın 10-da müharibə dayandı. Ona görə o, önməli məsələlərin həlli Ermənistanın qorxu içində olmasından qaynaqlanır. Amma ondan sonra nə oldu? Sülhməramlı qüvvələr gəldi, bir müddət keçdi və qalan məsələlərin icra edilməsi dayandı. Orada açıq-aydın göstərilir ki, erməni silahlı qüvvələri bizim torpağımızdan tam çıxarılmalıdır. Müharibə başa çatandan təxminən 15-20 gün sonra Ermənistandan sülhməramlı qüvvələrin məsuliyyətinə olan ərazidən - Laçın dəhlizindən azad edilmiş torpaqlara 62 nəfərdən ibarət bir təxribat qrupu göndərildi. Bu, 10 noyabr Bəyanatına tam ziddir. Azərbaycan Ordusu onları zərərsizləşdirdi və onlar həbs olundular. İndi onlara hərbi əsir deyirlər. Amma gedin baxın beynəlxalq konvensiyalara, hərbi əsir kim ola bilər. Bunlar hərbi əsir deyil. Müharibə bitdi, noyabrın 10-da Bəyanat imzalandı. Ondan sonra göndərilən hər hansı bir hərbcı təxribat qrupunun üzvü kimi təsbit edilməlidir. Yeni, bu məsələ öz həllini tapmadı. Bu, çox önəmli məsələdir və biz israr edirik ki, bu, öz həllini tapsın, tam həllini tapsın. Ola bilər ki, qismən həllini tapıbdır.

Digər məsələ dəhlizlərin açılmasıdır. Noyabrın 9-dan 10-na keçən gecə imzalanmış Bəyanatda göstərilir ki, Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında bağlantı olmalıdır. Bu bağlantı təmin edildimi? Xeyr. Amma bu bağlantının təmin etmək üçün o qədər də böyük zamanə ehtiyac yoxdur. Orada quru yollarla məsafə cəmi 40 kilometrdir. Biz müharibədən sonra keçən bir il ərzində min kilometrden çox yol çəkdik - həm torpaq yol, həm asfalt yol. İndi orada 40 kilometr yolun açılması böyük problem deyil. Ancaq buna baxmayaraq, - həтта Ermənistan buna razılıq da verib, - aparılan müzakirələrlə nəticəsiz qalıb. Yeni Ermənistan 10 noyabr Bəyanatını, onun şərtlərini kobudcasına pozur. Biz hələlik səbirlir, təmkinli davranırıq. Amma bizim səbrimizizin də həddi var və ikinci Qarabağ savaşı göstərdi ki, səbrimiz tüke-nəndə nələr baş verir. Ona görə Er-

mənistan rəhbərliyinə şans veririk ki, noyabrın 10-da imzalanmış Bəyanatın bütün müddəalarını yerinə yetirsin və özünü məsuliyyətlə aparsın.

- Bu xüsusda bunu soruşmaq istəyirəm, cənab Prezident. Bu təxribat qruplarının rahat hərəkət etməsi və Laçın dəhlizinə nəzarət olunması. Həmin bölgələrdə xidmət aparan rus müvafqatı hərbciləri var, əsgərləri var. Bəş il ərzində orada xidmət etməli olan rus silahlı qüvvələri var. Bu məsələdəki şikayətlərinizi Moskvaya bildirdikdə necə bir cavab alırsınız? Siza verilən cavabların bölgədə təsiri olurmu, yeni oradakı birliklərin davranışları dəyişirmi?

- Əlbəttə, biz bütün bu hallarla bağlı Rusiyaya öz haqlı iradlarımızı bildiririk. Ancaq təxribat qrupunun oraya daxil olması o vaxt oldu ki, Rusiya sülhməramlı qüvvələri hələ tam yerləşməmişdi. Çünki noyabrın 10-da müharibə başa çatdı, ondan sonra bir müddət lazım idi ki, Rusiya sülhməramlı qüvvələr - iki minə yaxın əsgər oraya yerləşsin və orada boşluqlar çox idi. Yeni burada biz ədalətli

Əvvəli 2-ci səh.

Ancaq eyni zamanda bunu bir zaman kəsiyində analiz edərkən görürük ki, bu, heç vaxt olmamışdır. Nə üçün məhz indi? Nə üçün məhz bizim sərhədimizdə? Bu sualları mən yox, Azərbaycan ictimaiyyəti verir. Bu sualları dünya azərbaycanlıları verir. Bir sual da verilir ki, nə üçün işğal dövründə o bölgədə təlim keçirilmirdi? Ermənilərin Cəbrayıda, Zəngilanda, Füzulidə oturduğu dövrdə nə üçün təlim keçirilmirdi? Nə üçün bu, biz torpaqları azad edəndən sonra, 30 illik əsarətə, işğala son qoyandan sonra keçirilir? Bu suallar legitim suallardır.

Əlbəttə, biz istəyirik ki, bölgədə uzunmüddətli əməkdaşlığa zərbə vuran heç bir hal olmasın. Bir daha demək istəyirəm ki, Azərbaycan burada da özünü çox məsuliyyətlə aparır, təmkinlə aparır. Ümid edirik, bizim legitim addımlarımıza emosional reaksiya, yəqin ki, müvəqqəti xarakter daşıyır.

- Çox önəmli sualları gündəmə gətirdiniz. Bizim də buna İran tərəfindən cavabların verilməsini gözləməkdən başqa çarəmiz qalmayacaq. Nəqliyyat problemlərindən danışarkən, bu məsələni bir az əvvəlki suala bağlamaq istəyirəm. Məsələn, Zəngozur dəhlizi Ermənistanın normallaşma əlaqələrinə başlaması üçün bir şərtdirmi?

- Əlbəttə, bir şərtdir. Çünki o, noyabrın 10-da imzalanmış Bəyanatda təsbit edilir və Ermənistan öz üzərinə bu öhdəliyi götürüb. Birincisi, əgər o, bu öhdəliyi icra etməyəcəksə, onda hansı normallaşmadan söhbət gedir? İkincisi, Ermənistanda, - yenə də qayıdıram əvvəlki fikirlərimə, - postmüharibə dövrünü çox düzgün təhlil etməlidirlər. Artıq vəziyyət tam fərqlidir. İndiki durum güc nisbətini açıq-aydın göstərir. İşğal dövründə də bilirdik ki, bizim imkanımız nədir, Ermənistan ordusunun imkanı nədir. Biz bilirdik ki, balansı öz xeyrimizə çoxdan dəyişdirmişik. İndi bunu bütün dünya görür. Ona görə indiki şəraitdə mən hesab edirəm ki, Ermənistan Azərbaycanla münasibətləri normallaşdırmaq üçün daha çox şey göstərməlidir. Çünki onlar üçün bu, önəmlidir. Biz bunsuz da yaşaya bilərik, neçə ki, yaşamışıq, indi də yaşayırıq. İndi daha yaxşı yaşayacağıq. Çünki o böyük əraziyə yenə də sahib olduq, öz doğma torpağımıza qayıtdıq. Onların durumu daha da pisləşdi. Ona görə daim münəqişədə olmaq, qonşularla əsassız, saxta tarix əsasında gələcək əlaqələri planlaşdırmaq çox yanlış bir addımdır. Ermənistan maraqlı olmalıdır ki, ilk növbədə, Türkiyə ilə əlaqələri normallaşdırsın, eyni zamanda, Azərbaycanla münasibətləri normallaşdırsın. Türkiyə və Azərbaycanla öz sərhədlərini müəyyən etsin, delimitasiya, demarkasiya aparılsın. Onlar buna çox maraqlıdır, nöinki biz. Çünki bu olmasa, deməli, sərhəd yoxdur. Bilirsiniz indi Ermənistanda və bəzi xarici siyasətçilər bizi ittiham edir-

“Budur Azərbaycan! Budur Azərbaycan xalqı!”

Prezident İlham Əliyev keçmiş məcburi köçkünlərin 30 illik iztirabından danışdı: “Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdilər, nə qədər əziyyət çəkdilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular”

lər ki, biz Ermənistanı işğal etmişik. Birincisi, bu, yalandır. İkincisi, bəs Ermənistan bizim əraziləri işğal edəndə niyə səsinizi qaldırmıdınız? Niyə gözünüzü yumurdunuz? Otuzillik işğal dövründə bizim bütün tarixi, dini abidələrimiz yerlə bir edildi. Bütün binalar söküldü. Bunu görmürdünüz? Minsk qrupunun həmsədrləri dəfələri orada olublar, Ağdamda da olublar, Kəlbəcərdə də olublar, Füzulidə də, Cəbrayıda da, görmürdülərmi?

Otuzillik işğal dövründə, cəmi iki dəfə faktaraşdırıcı missiya göndəridli və məruzə hazırlandı. Ermənilərin bütün cinayətləri məruzədə göstərildi. Sonuncu belə bir missiya təqribən 10 il əvvəl həyata keçirilmişdi. Biz dəfələri Minsk qrupuna, onun həmsədrlərinə müraciət etdik ki, yenə də missiya göndərin. Çünki orada qanunsuz məskunlaşma gedir, Suriyadan, Livandan, başqa yerlərdən ermənilər gətirilir, məskunlaşdırılır. Bu, hərbi cinayətdir. Bütün beynəlxalq konvensiyalara görə bu, hərbi cinayət sayılır. Etmədilər onu. Ona görə bu işğalı 30 il ərzində görməyən, indi olmayan işğalı görəən, əlbəttə ki, ya kordur, ya nankordur, ya da, sadəcə olaraq, riyakardır. Bu, daha düzgün ifadə ola bilər.

Biz isə öz dədə-baba torpağımıza qayıtmışıq. Biz 30 il orada olmamışıq. Əgər Ermənistan tərəfi deyirsə ki, sərhəd oradan keçir, nə üçün orada heç kim yox idi? Sərhəddirsə, gəl sərhədi qoru. Biz gəldik, o dağlara yerləşdik. Bizim xərirlərə görə biz öz ərazimizdə yerləşmişik. Əgər Ermənistan tərəfi fərqli fikirdədirsə, gəlsin, otursun, bizimlə bərabər bunu müzakirə edək, bir il çəkər, beş il çəkər, otuz il çəkər, kim bilir. Yenə də qayıdıram bu söhbətə. Sərhədlər məsələsində bu gün Ermənistan reallığı dərk etməlidir. O, tezliklə bizim şərtlərimizə əməl edib, onları qəbul edib, bu məsələni həll etməlidir ki, artıq hər kəs bilsin, onun sərhədi harada yerləşir.

- Problemlər də ortadan qalxsn. Kiçik toqquşmalar da olmasın.

- Təbii. Əlbəttə.

- Bəs, bu problemlərin bir daha müzakirə edilməsi, qərarın qəbul olunması üçün Sizin, cənab Putinin, Paşinyanın yaxın zamanda görüşməsi gündəmdədirmi?

- Biz üçtərəfli görüşü bir dəfə keçirdik. Bu ilin əvvəlində, yanvar

ayında Moskvada üçtərəfli görüş keçirildi. O görüşdə daha çox post-müharibə dövrü ilə bağlı məsələlər müzakirə olundu. Çünki müharibədən cəmi 2 ay keçmişdi. Ondan sonra prezidentlər səviyyəsində üçtərəfli görüş olmamışdır. Ancaq bir işçi qrup yaradıldı, Baş nazir müavinləri səviyyəsində. O qrup da, ilk növbədə, Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə bağlı işlər görürdü. Ancaq iyunun əvvəlindən Ermənistan bu qrupda öz iştirakını bitmiş hesab etdi. Dedi, bu, seçkilərlə əlaqədarır. Seçkilər orada iyun ayında keçirildi. Ondan sonra avqustun ortasında ilk dəfə yenə də bu qrup yığışdı və yəqin ki, gələn ay yenə də yığışacaq.

Hesab edirəm ki, bu, önəmli formatdır. Çünki hələ ki, nəticə olmasa da, hər halda bir təmas var. İndiki şəraitdə təmas lazım olan vasitədir ki, bu müzakirələr əsnasında bir çox məsələlər həll oluna bilər. Biz Azərbaycanda indi Zəngəzur dəhlizinin yaradılması ilə bağlı genişmiqyaslı işlərə başlamışıq. Zəngilana həm dəmir yolu çəkilir, həm də avtomobil yolu. İndi hava limanları tikilir. Ona görə hesab edirəm ki, biz öz ərazimizdə bütün işləri iki il ərzində görəcəyik. Çünki burada işin həcmi çox böyükdür. Ermənistan ərazisində dəmir yolunun və avtomobil yolunun uzunluğu 40 kilometrdir. Bu, bir ilə, il yarımına çəkilə bilər. Yəni biz bunu gözleyirik.

- Layihələrdən bəhs etdiniz. Bir il ərzində, əslində, bir il başa çatmadan işğaldan azad edilən ərazilərdə çox böyük layihələr həyata keçirdiniz. Məsələn, Füzuli hava limanı bir il olmadan artıq təyyarələrin enib-qalxdığı bir layihə halna gəldi. Avtomobil yolları da həmçinin. Siz avtomobil yollarının Ermənistan sərhədinə qədər təməlini qoydunuz, o iş davam edir. Bu sahədə çox böyük layihələr reallaşdırırsınız. Həm bu layihələr, həm də o bölgədə yaşayan erməni vətəndaşlar var, onların, necə deyərlər, gələcəyi ilə bağlı nə deyə bilərsiniz? Onlar bu layihələrdən necə faydalanacaqlar? Onlarla bağlı fikirlərinizi almaq istəyirəm, cənab Prezident.

- Siz tam haqlısınız. Biz müharibə bitər-bitməz vaxt itirmədən dərhal hərəkətə keçdik və bu, dövləti-

mizin gücünü göstərdi. Çünki bu işləri görmək üçün təkçə pul kifayət etməz. Çünki resurs olmalıdır, kadrlar olmalıdır, heyətlər olmalıdır, texniki imkanlar olmalıdır, səriştə olmalıdır. Biz bütün gücləri səfərbər etdik. Bu və digər məsələləri, məsələn, elektriklə bağlı olan məsələləri bu ilin sonuna qədər bitirəcəyik. Yəni bütün bölgə elektriklə tam təmin ediləcək. Bildiyiniz kimi, yolların inşası da davam edir və sair.

Təbii, biz bunu, ilk növbədə, öz vətəndaşlarımız üçün edirik ki, bu bölgəni yenidən quraq və keçmiş məcburi köçkünlər tezliklə oraya qayıda bilsinlər. Artıq birinci belə pilot kənd layihəsi yəqin ki, bu ilin sonuna, ya gələn ilin əvvəlinə Zəngilan rayonunda hazır olacaqdır. Eyni zamanda Ermənistan əhalisi də, Qarabağda yaşayan ermənilər də bunu görürlər. Çünki bizim televiziyalara baxırlar, bizim radioya qulaq asırlar və görürlər ki, burada nə kimi işlər görülür. Təsədüfi deyil ki, erməni xalqının nümayəndələri artıq bir neçə dəfə bizim Şuşadakı hərbi mövqələrimizə yaxınlaşıb rica etmişdilər ki, onları da bu işlərə cəlb edək. Çünki onlar orada işsiz-gücsüz qalıblar, işsizlik, səfəlt və ümitsiz bir vəziyyətdədirlər. Biz buna müsbət baxırıq, ancaq gerek bunun hüquqi tərəfi tam yerinə otursun. Çünki mən demişəm, bir daha demək istəyirəm ki, biz orada yaşayan erməniləri öz vətəndaşlarımız sayırıq. Onlar Azərbaycan torpağında yaşayırlar, Qarabağ hər zaman Azərbaycan olub - istər sovet dönməində, istər ondan əvvəlki dönməddə, işğal dönməində də Azərbaycan olub. Onları biz Azərbaycan vətəndaşları hesab edirik, sadəcə olaraq, onlar bunu qəbul etməlidirlər, onlar öz yaxalarını erməni təbliğatından qurtarmalıdırlar, onlar öz gələcəyini, öz uşaqlarının gələcəyini təmin etməlidirlər. Biz hazır olarıq ki, onları işlərə cəlb edək. Niyə də etməyək?

Biz strateji nöqtəyi-nəzərdən gələcəyə bariş prizmasından yanaşırıq. Çünki mən istəyirəm ki, bir daha müharibə olmasın. Hər halda biz müharibə başlamayacağıq, əgər Ermənistan tərəfdə revanşist meyillər baş qaldırmasa. Əgər gör-sək ki, Ermənistanda bizə qarşı hər hansı bir təhdid yaranır, biz o təhdidi məhv etməliyik. Bu, bizim legitim hüququmuzdur. Ancaq bu təhdid olmasa, bizim başqa fikrimiz yoxdur. Qarabağda 25 min erməni yaşayır, onlar da bu işlərdə iştirak edə bilərlər - həm inşaat işlərində, həm də bərpa işlərində. Eyni zamanda

gələcəkdə biz onların yaşadıkları yerlərdə, kəndlərdə onlar üçün şərait yaradarıq. İndi baxın, bizim Qarabağ və Şərqi Zəngəzurla bağlı planlarımız göz önündədir. Ağdam şəhərinin Baş planı təsdiq edildi. Yaxın gələcəkdə Cəbrayıl və Füzuli şəhərlərinin, bütövlükdə rayonların baş planları təsdiq ediləcək. Bu, bizim gücümüzü göstərir və biz ermənilərin indi Qarabağda yaşadıkları kəndlərdə də bunu edə bilərik.

Mən Zəfərdən sonra bölgələrə onlarla səfər etdim və orada bəzi kəndlərdə, ermənilərin yaşadıkları kəndlərdə gördüyüm mənzərə məni dəhşətə gətirdi. Yəni insana yaşramayan bir vəziyyət. Bəzi kəndlərin evləri indi analiz edilir, evlərin 95 faizi yararsızdır, yəni, orada heç kimse yaşaya bilməz, onlar sökül-məlidir. Yəni 30 il belə rəzil durumda yaşayan bir toplum təbii ki, işıq üzü görmək istəyir və işıq yalnız Azərbaycandan gələcək. Anlamaq lazımdır ki, onlar üçün də bu, o qə-dər də asan məsələ deyil. Burada psixoloji durum da nəzərə alınmalıdır. Ancaq biz hər halda xoş niyyət göstəririk və ümid edirəm, onlar anlayacaq ki, xoşbəxt gələcəkləri, rifahla dolu gələcək ancaq Azərbaycan dövləti ilə bağlıdır.

- Cənab Prezident, Türkiyə ilə Azərbaycan əlaqələrinə toxunmaq istəyirəm. Prezident Ərdoğan BMT-də Azərbaycanın haqlı mübarizəsini başa çatdırdığm ifadə etdi, hər platformada buna bənzər açıqlamalar verir. Prezident Ərdoğanın olmadığı yerlərdə Siz Türkiyənin haqlarını müdafiə edirsiniz. Yəni, əslində, tarixdə görünməyən bir dövr yaşayırıq. Soruşmaq istəyirəm ki, Türkiyə ilə Azərbaycanın münasibətlərinin gələcəyi ilə bağlı nə düşünürsünüz?

- Deyə bilərəm ki, hörmətli Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan əvvəlki illərdə də yüksək platformalardan Azərbaycanın haqq işi haqqında çox geniş məlumatlar verirdi. Hər zaman bu məsələ onun xarici siyasət kursunda bir nömrəli məsələ olub. Bu dəfə artıq savaşdan, Zəfərdən sonra orada bu sözləri deməsi, əlbəttə, bizi çox sevindirir və bir daha onu göstərir ki, Rəcəb Tayyib Ərdoğan hər zaman Azərbaycanın yanındadır. Necə ki, savaşın ilk saatlarında o bildirmişdi ki, Azər-

baycan yalnız deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır. Bu, bizə əlavə güc verdi və mənəvi güc verdi.

Savaşa qədər də, - siz burada uzun illər yaşayan bir insan kimi bilirsiniz, - Türkiyə Azərbaycan üçün nə qədər doğma, nə qədər əziz ölkədir və Azərbaycan da Türkiyə üçün. Bu son illər ərzində biz çox böyük yol keçdik və demək olar ki, münasibətlərimizi ən yüksək zirvəyə qədər qaldırdıq. Mən, - yəqin siz də bunu xatırlayırsınız, - nə qədər demişdim ki, dünya miqyasında buna oxşar əməkdaşlıq, dostluq, qardaşlıq yoxdur. Onu da demişdim, bir çox ölkələr var ki, onların da tarixi birdir, etnik kökləri birdir, dili birdir. Ancaq onların arasında, görün, nə qədər ixtilaf var, nə qədər inamsızlıq var, nə qədər problem var.

Yəni etnik, dini, mədəni köklər hələ o demək deyil ki, bu ölkələr qardaş ölkələrdir. Belə hallar çoxdur, həm Yaxın Şərqdə, eyni zamanda, postsovet məkanında. Ona görə mən hesab edirəm ki, belə çox güclü bir tarixi, mədəni zəmin üzərində bu cür gözəl münasibətlər sarayını tikmək bizim xüsusi xidmətimizdir. Həm hörmətli Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın, həm də mənim. Burada mən təvazökarlıqdan uzaq olmalıyam və bu, həqiqətdir. İkinci Qarabağ savaşı bunu bir daha göstərdi. Yəni Türkiyə bizim yanımızda olmaqla, bütün dünyaya mesaj göndərdi ki, qarışmayın, müdaxilə etməyin. Azərbaycan haqq yolundadır və əgər qarışsanız, əgər müdaxilə etsəniz, qarşınızda Türkiyəni görəcəksiniz. Bu, əlbəttə, çox böyük bir üstünlük idi.

İkinci Qarabağ savaşından sonra bizim münasibətlərimiz daha da yüksək pilləyə qalxdı. Bildirəm, siz bilirsiniz, yoxsa yox, Türkiyədə bunu bir çoxları bilir ki, mən savaşı bitəndən sonra hörmətli Prezidenti Şuşaya dəvət etdim. O vaxt demişdim ki, O, Şuşaya gəlməyənə qədər oraya heç bir başqa ölkədən heç kim gəlməyəcək. Hətta Türkiyədən gələnlər olmuşdu, oraya getmək istəyənlər olmuşdu. Mən onlara dedim ki, sağ olun, amma gözleyin, Qardaşım gəlsin getsin, ondan sonra yolunuz açıqdır. Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması bizim münasibətlərimizi daha da yüksək səviyyəyə qaldırdı. Faktiki olaraq biz Şuşa Bəyannaməsinin imzalanması ilə de-fakto olan münasibətlərimiz de-yurə səviyyəsinə qaldırdıq, yəni müttəfiqlik səviyyəsinə. Onsuz da bu, hər sahədə müttəfiqlik əlaqələri idi. Ancaq biz bunu artıq rəs-

miləşdirdik və bu, gələcək fəaliyyət üçün bir yol istiqamətidir. Biz bu yolla gedəcəyik. Gündən-günə möhkəmlənən münasibətlər, artan birgə layihələr və bizim həmrəyliyi-miz, qardaşlığımız hesab edirəm ki, bu gün bütün qonşu ölkələr üçün bir örnəkdir.

Əgər bütün qonşular Türkiyə ilə Azərbaycan kimi münasibətlər qur-saydılar, o zaman dünyada heç bir savaşı, heç bir müharibə olmazdı.

- Hörmətli cənab Prezident, çox mühüm məsələlərlə bağlı önəmli açıqlamalar verdiniz. Çox təşəkkür edirik. Son bir sual, çox qısa dəyərləndirmənizi almaq istərdim. İşğaldan azad edilən bölgələrə tez-tez gedirsiniz, görüntülər paylaşır, biz xəbərləri alırıq. Görüntüləri çəkmə və paylaşan da Sizinlə birlikdə bölgədə olan hörmətli Mehriban xanım Əliyevadır. Biz görüntüləri onun vasitəsilə, onun paylaşmaları ilə alırıq. Həm Azərbaycanda, həm də Türkiyədə Sizin oradakı dialoqlarınız, hərəkətləriniz çox böyük rəğbətlə qarşılanır. Bununla bağlı nə deyə bilərsiniz?

- Bu, bilirsiniz, elə öz-özünə yarandı, təbii yarandı. Biz bunu planlaşdırmırdıq. Biz, sadəcə olaraq, ilk dəfə Şuşaya gedəndə Bakıdan səhər çıxmışdıq, çünki o zaman yol çox uzaq idi. Biz Füzulidən Şuşaya “Zəfər yolu” ilə təqribən 3 saata getmişdik, özü də yollar qarlı idi, buz bağlamışdı. Ona görə səhər erkən çıxmışdıq, hələ qaranlıq idi və hava işıqlandıqca çox gözəl mənzərə yarandı. Mehriban xanım onu öz telefonu ilə çəkməyə başladı və məni də çəkdi. Mən də dedim ki, yolumuz Şuşayadır və bundan başladı. Ondən əvvəl təbii ki, Ağdam və digər rayonlar da var idi. Bu, xüsusi bir təşəbbüsdür. Çünki adətən mənim səfərlərimi rəsmi heyət işıqlandırır. Adətən orada çox rəsmi görüşlər, çıxışlar, mərasimlər və sair olur. Bu isə yeni bir yanaşma idi və bilirəm ki, bir çoxlarının xoşuna gəldi. Bizim də xoşumuza gəldi. Bilirsiniz, bu sözləri deyər-kən, ilk növbədə, mənim gözlərimin önünə o bölgələrdə yaşamış insanlar gəlirdi. Mən, ilk növbədə, onlar üçün bunu deyirdim. Çünki onlar 30 il həsrət içində idilər və mən gəlmişəm oraya, mən bu evi görürəm, bu binanı görürəm, onlar görmürlər. Onlar bizim gözlərimizlə onu görməlidirlər. Hər zaman mənim gözlərimin önündə onlar idi, nə qədər əzab çəkdiilər, nə qədər əziyyət çəkdiilər, amma sınımadılar, möhkəm durdular. Budur Azərbaycan! Budur Azərbaycan xalqı! Mən sizi də duyğulandırdım.

- Təşəkkür edirəm, cənab Prezident.

- Sağ olun.
- Allah o günləri bir daha heç kimə yaşatmasın.

- Amin, sağ olun.
- Təşəkkür edirəm.

Azərbaycan.- 2021.-29 sentyabr.- S.1-3.